

ЛЕКЦІЯ 7. ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА В СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

План

1. Традиційна система навчання: ознаки і особливості.
2. Переваги впровадження педагогічних інновацій в систему традиційної освіти.
3. Нормативно-правові основи сучасного інноваційного освітнього процесу.
4. Організаційні основи сучасного інноваційного освітнього процесу.

Література

1. Закон України про вищу освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Іваницький О. І. Педагогічна інноватика як основа формування компонентів педагогічної майстерності майбутніх магістрів спеціальності 014 Середня освіта. Електронний збірник наукових праць ЗОІППО. 2023. №2 (54). URL: https://drive.google.com/file/d/1qyYIM8LjIHKsBjpvvhtx_7ePj_7zv6jO/view.
4. Концепція розвитку педагогічної освіти. МОН України Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.
5. Лаппо В. В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2020. 360 с. URL: <https://kikip.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/94/2021/11/Посібник-Пед.-інноватика.pdf>.

1. Традиційна система навчання: ознаки і особливості.

Сьогодні кожний педагог шукає найбільш ефективні шляхи підвищення пізнавальної активності учнів і зростання їх успішності. Відтак виникає нагальна потреба до використання інновацій у освітній процес сучасної школи.

Термін «традиційне навчання» позначає класно-урочну організацію навчання, що утворилася в XVII столітті на принципах дидактики, сформульованих Я. А. Коменським, і до сьогодні є найбільш популярною у світовій педагогічній практиці.

До провідних ознак традиційного навчання належать:

- одновікова група – учні приблизно одного віку (± 1 рік) становлять клас (20-40 осіб), що зберігає переважно постійний склад на весь період шкільного навчання;
- предметний принцип – весь зміст навчання розподілено на предмету; всередині предмету матеріал поділено на теми;
- єдиний зміст навчання: навчають всіх і всього;
- часовий алгоритм діяльності – клас працює за єдиним часовим алгоритмом організації: навчальний рік, навчальний день, розклад уроків, навчальні канікули, перерви між уроками;
- основною одиницею процесу навчання (діяльності) дітей є урок – логічно завершена просторово-часова структура (40-45 хвилин);
- єдиний зміст уроку: урок, як правило, присвячено одному навчальному предмету, темі, через що всі учні класу працюють над тим самим матеріалом;
- учитель – дорослий, освічений фахівець, який керує роботою учнів на уроці, оцінює результати навчання кожного учня з свого предмета та наприкінці навчального року приймає рішення щодо переведення учнів до наступного класу;
- підручник, програма – документи, що визначають дози (теми) і загальний обсяг інформації, яка підлягає вивченню.

Водночас атрибутами класно-урочної системи є стабільний навчальний рік, навчальний день, розклад занять, канікули, перерви між уроками.

З-поміж позитивних характеристик класно-урочної системи відзначають:

- упорядкований, системний виклад навчального матеріалу;
- систематичний характер навчання;
- організаційна чіткість;
- постійна взаємодія учителя і учнів;
- оптимальні витрати ресурсів при масовому навчанні;
- контрольованість навчальних досягнень.

З-поміж негативних характеристик найчастіше визнається:

- шаблонність, одноманітність у реалізації змісту навчання й виховання;
- нераціональний розподіл часу на уроці;
- на уроці школярі ізолюються від спілкування один з одним;
- підручники та посібники використовуються переважно для домашньої роботи;
- не враховуються психофізіологічні особливості хлопчиків та дівчаток;
- пасивність або видимість активності школярів;
- недостатня мовленнєва діяльність учнів;
- слабкий зворотний зв'язок між педагогами й вихованцями;
- орієнтація на пересічного школяра;
- недостатні умови для індивідуального та диференційованого навчання

2. Переваги впровадження педагогічних інновацій в систему традиційної освіти.

На сучасному етапі розвитку загальноосвітньої школи запроваджуються нововведення (інновації). Педагогічна інновація – це залучення нового до педагогічних систем. За Л. Максименком, педагогічні інновації – це процеси оновлення (або вдосконалення) теорії та практики освіти, які оптимізують досягнення її мети.

Інновації – це різновид новацій, що дозволяють вирішувати як проблеми сьогодення, так і запобігати виникненню подібних проблем у майбутньому. Освітні інновації – це нововведення в освітньому процесі (мета, зміст, принципи, структура, форми, методи, засоби, технології навчання, виховання та управління), ядром якого є нова освітня ідея, шляхом реалізації – експериментальна діяльність, носієм – творча особистість. Беручи до уваги вище зазначене можемо припустити, що інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог. На сучасному етапі запорукою успіху майбутніх фахівців оптимізація та урізноманітнення процесу вивчення мови. Головна мета такого навчання – це поліпшення якості навчання шляхом активізації навчальної діяльності, стимулювання активної самостійної роботи, а також створення умов для здорової конкуренції. Освітні інновації поділяються на: психолого-педагогічні (нововведення в навчальний, виховний та управлінський процеси); науково-виробничі (комп'ютерні та мультимедійні технології, сучасне матеріально-технічне обладнання); соціально-економічні (юридичні, правові, економічні нововведення); класифікація педагогічних інновацій за мірою новизни та потенціалом (абсолютна новизна (радикальні та базові інновації); відносна новизна (модифікаційні та комбінаторні інновації).

Педагогічні інновації розподіляються у групи:

Залежно від сфери реалізації:

- інновації у змісті освіти (навчальні програми, підручники, посібники тощо);
- інновації у технологіях навчання й виховання;
- інновації в організації педагогічного процесу;
- інновації в управлінні освітою;
- інновації в освітній екології (переважно стосуються архітектури шкільних об'єктів);

Залежно від способу здійснення інновацій:

- систематичні, планові;
- стихійні, спонтанні або випадкові;

Залежно від широти та глибини інноваційних перетворень (інноваційного потенціалу) розрізняють нововведення:

- модифікаційні (локальні);
- комбінаторні;

- радикальні (фундаментальні, глобальні, базові);
- Залежно від характеру походження, інновації поділяють на:*
- зовнішні (залучені з досвіду інших шкіл);
- внутрішні (розроблені і запроваджені на базі однієї школи).

Інноваційність навчально-виховного закладу обов'язково передбачає реалізацію принципу співробітництва педагогів і вихованців, адже ефективність освітнього процесу неможлива без активної позиції всіх учасників навчально-пізнавальної діяльності на кожному її етапі: від планування мети до кінцевих результатів.

До всеукраїнських педагогічних інновацій належать:

- авторська школа-комплекс система "Розвивальне навчання" Д. Ельконіна, В. Давидова;
- освітня програма «Довкілля» В. Ільченка;
- програма всебічного розвитку дитини «Крок за кроком» МФ «Відродження»;
- школа життєтворчості особистості І. Єрмакова;
- навчальні програми «АЗИМУТ», «Росток» (Н. Пушкарьова).

До педагогічних інновацій також належить інтерактивне навчання, сутність його полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної активної взаємодії всіх учнів та педагогів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), коли всі суб'єкти педагогічного процесу є рівноправними, рівнозначними.

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання на уроці життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем. Використання інтерактивних методів є запорукою атмосфери співробітництва, доброзичливості у класі.

Інноваційними є й гендерно орієнтовані педагогічні технології. При їх конструюванні та реалізації враховуються психофізіологічні, соціальні особливості хлопців та дівчат (організація навчально-виховного процесу на принципах роздільного навчання, проект «Уповноважена освіта» та ін).

Впровадження сучасних педагогічних інновацій у систему традиційного навчання та виховання передбачає:

- 1) сприяння активізації пізнавальної самостійності школярів;
- 2) забезпечення оптимальний рівень інтелектуального, морального, соціально-культурного та фізичного розвитку особистості кожного учня на основі природних задатків та схильностей;
- 3) спрямованість на реалізацію дитини як особистості;
- 4) сприяння формуванню активних дослідницьких інтересів як однієї зі складових творчої особистості;

Оскільки кожна педагогічна інновація передбачає певні зміни в узвичаєній моделі навчально-виховної діяльності, вона забезпечує корегування певних елементів педагогічної системи. Відтак при їх розробці визначається структура й зміст діяльності всіх суб'єктів навчально-виховного процесу.

Загально світові тенденції оновлення традиційної системи освіти передбачають впровадження інновацій які б забезпечили здатність школярів опанувати основами «життєві ролі» (ким школярі мають стати у процесі навчання).

Отже, педагогічні інновації мають вдосконалити навчально-виховний процес традиційної школи і сприяти учням в опануванні загально-навчальними, мисленнєвими й комунікативними навичками, долати труднощі, працювати з різними джерелами інформації, продуктивно співпрацювати з оточуючим товариством.

3. Нормативно-правові основи сучасного інноваційного освітнього процесу.

Для переходу України на інноваційний шлях розвитку необхідне відповідне законодавче та нормативно-правове забезпечення. Розробка та впровадження цього забезпечення особливо актуальні для розвитку освіти. Вихідні правові передумови державної інноваційної політики закладено в Конституції України. Стаття 54, яка гарантує громадянам свободу наукової і технічної, а також інших видів творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав. Крім Конституції України, норми щодо інноваційної діяльності містяться в багатьох актах різних галузей законодавства. До них належать акти, які визначають засади державної політики у сфері інноваційної діяльності. Законодавче забезпечення цієї сфери діяльності в Україні започатковано Законом України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності». Слід додати прийняттю Верховною Радою України «Концепцію науково-технічного та інноваційного розвитку України».

Зasadничими правовими документами, що регулюють інноваційну діяльність освіти є: закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про інноваційну діяльність», «Про інтелектуальну власність», положення Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності». Сучасна освіта, під впливом науково-технічного прогресу та інформаційного буму, вже досить таки тривалий час перебуває у стані неперервного організаційного реформування та переосмислення усталених психолого-педагогічних цінностей.

Розглянемо хронологію інноваційних змін, починаючи з 2005 р., у правовому забезпеченні модернізації освіти.

Основними освітніми інноваціями вважаємо: у 2005 р. Україна приєднується до Болонської системи оцінювання (студент має заробити рейтинговий бал, а йому оголошують вердикт у 7-рівневій шкалі ECTS. Завдяки Болонській системі ми отримали поділ вищої освіти на бакалаврат і магістратуру. Перший – це загальна вища освіта, яка триває від трьох років. Друга – це вища спеціалізована освіта); рівні права на вступ до вищів: учні офіційно складають ЗНО (Незалежне оцінювання у школах хотіли запровадити ще в 1993 році — саме тоді зробили першу спробу створити

тестування в школах, але невдало. Пілотні тестування проводили в 2002–2005 роках, але на офіційному рівні ЗНО вводять лише у 2006 під патронатом міністра освіти Івана Вакарчука); починає працювати Український центр оцінювання якості освіти; 2010 р. повертаємося до 11-річної системи навчання (Це передвиборна обіцянка Віктора Януковича, яку хутко втілює тодішній міністр освіти Дмитро Табачник. Мотивують тим, що 12-річна система не виправдала себе, а її фінансування надвитратне. На спробу «протиснути» 10-річну систему в МОН кажуть категоричне «ні»); 2014р. Рідні школи залишають тисячі дітей з анексованого Криму та окупованих районів Донбасу (Після Революції Гідності та сумнозвісних подій з анексією Криму та окупацією окремих районів Донбасу країна стикається з необхідністю надавати освіту більш ніж 145 тисячам дітейпереселенців. Учнів оперативно включають у навчальний процес); 2014 р. Реформують вищу освіту (Вперше якість вищої освіти контролює незалежний орган — Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Виші отримують право впроваджувати власні освітні та наукові програми, мають право відкривати власні рахунки, брати кредити, розпоряджатися майном. А 248 головне — навчальні заклади можуть вільно розпоряджатися власними доходами. Скасували ступінь спеціаліста. Відтепер в Україні п'ять освітньокваліфікаційних рівнів: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук); 2017р. Ухвалено новий Закон України «Про освіту» (Він замінює собою однойменний закон 1991 року. Закон суттєво підвищує заробітну плату вчителям, розширює автономію шкіл, змінює правила атестації та підвищення кваліфікації педагогами, декларує надходження освітніх субвенцій до всіх закладів освіти, де учні здобувають повну загальну середню освіту. Він визначає, що директор може керувати школою 6 років і не більш ніж дві каденції поспіль); 2017 р. Переходимо на 12-річне навчання. Дежавю, але це вже остаточно (Один з найголовніших постулатів нового освітнього закону — 12-річний термін навчання у школах: лише ця друга спроба ввести в Україні 12- річку виявилася вдалою. Середню освіту ділять на три рівні: початкова освіта тривалістю чотири роки, базова середня освіта тривалістю п'ять років та профільна середня освіта тривалістю три роки); 2017 р. Народжується Нова українська школа (Школи переходять на новий Державний стандарт початкової освіти. За старт реформи відповідає пані міністр освіти Лілія Гриневич; Мета НУШ — створення нового освітнього середовища та змісту освіти. У 2019– 2020 навчальному році до Нової української школи прийшли приблизно 426 тисяч першокласників); 2017 р. В Україні вперше проводять Global Teacher Prize Ukraine (Премію, якою опікується громадська спілка «Освіторія» та її очільниця Зоя Литвин, ще називають «нобелівкою» для вчителів, освітянським «Оскарком»); 2017 р. Ухвалено закон про інклюзивну освіту (Закріплено право на освіту дітей з особливими освітніми потребами. Це дає можливість навчатися таким дітям в усіх закладах освіти та не обмежує їх лише спеціальним закладом освіти. Вперше визначено поняття «особа з особливими освітніми потребами», «інклюзивне навчання»); 2018 р Україна вперше бере участь у PISA (Це

найбільше у світі компетентнісне дослідження середньої освіти. Тестування пройшли 600 тисяч підлітків з 80 країн, серед них — 6 тисяч 15-річних українців. За результатами Україна опинилася посередині списку. 249 Оскільки PISA-2018 показала проблему з математичною грамотністю у школярів, 2020–2021 навчальний рік оголошено Роком математики в Україні); 2018 р. Булінг існує не лише на словах, а й у законі. За нього каратимуть (На законодавчому рівні встановили відповідальність не тільки за вчинення, а й за приховування випадків булінгу); 2019 р. Започаткували добровільне ЗНО для вчителів (Відтепер вчителі мають змогу пройти триетапну сертифікацію за власним бажанням. Успішне складання такого ЗНО з оцінкою теоретичних і практичних умінь дає вчителям надбавку 20 % до зарплати); 2020 р. Через пандемію COVID-19 у школах вперше навчають дистанційно (12 березня всі школи України одночасно закрили на карантин. Це стало найбільшим викликом для освітньої системи цього року. Україна не мала ні єдиної онлайн-платформи для навчання, ні методичних рекомендацій щодо проведення дистанційних уроків. Педагоги навчалися тонкощів «дистанційки» з нуля, випробовували освітні платформи, нові методи, проводили уроки в ZOOM та Google Meet; 2020 р. Всеукраїнська школа онлайн транслює телеуроки (Навесні 2020 року створено телеуроки в межах проєкту «Всеукраїнська школа онлайн». У грудні МОН спільно з Мінцифри, УІРО та ГС «Освіторія» розробили і презентували національну онлайн-платформу «Всеукраїнська школа онлайн» для 5–11-х класів); 2020 р. Діти з тимчасово окупованих територій можуть вступати до вишів без ЗНО (Діти з ОРДЛО й тимчасово окупованого Криму можуть вступати до закладів вищої освіти без складання ЗНО й отримують можливість вступити до всіх вишів України, а не за обмеженим окремим списком, як це було раніше); 2020 р. усі школи переходять на державну мову (Школи, де ще викладають предмети російською, румунською чи іншою мовою, з вересня навчають дітей українською. Мову нацменшин викладають на відповідних уроках); 2020 р. учні можуть самостійно обирати предмети й освітню траєкторію (Ці новації ухвалено разом із Законом «Про повну загальну середню освіту». Учні та вчителі отримують небувалу свободу. Школярі зможуть за власним бажанням обрати курс чи предмет, діти з інвалідністю — створювати індивідуальний навчальний план. Педагоги нарешті отримають омріяну 250 автономію: зможуть самі створювати програми, власні системи оцінювання); 2021 р. Випробування дистанційним і змішаним навчанням (Саме у 2021 році прийшло розуміння, що дистанційне та змішане навчання ще надовго залишаться в нашому житті. Як і в 2020 році, проблемні зони дистанційки — відсутність гаджетів та інтернету, недостатня цифрова грамотність вчителів. Допоміжними під час дистанційного й змішаного навчання стали уроки для 5–11-х класів від платформи «Всеукраїнська школа онлайн»); 2021 р. Затвердили Типову освітню програму для 5–9-х класів, які навчатимуться за новим стандартом базової освіти (Новий державний стандарт базової загальної середньої освіти для учнів 5-9 класів НУШ); 2021 р. У школах тестують ещоденники та е-журнали (МОН запроваджує сервіс E-Journal, що

дозволяє вести електронний облік даних про учнів, розклад уроків, відвідуваність, домашні завдання. Під'єднатися до E-Journal може будь-який заклад загальної середньої освіти, написавши запит на адресу Інституту освітньої аналітики).

4. Організаційні основи сучасного інноваційного освітнього процесу.

Прямим продуктом творчого пошуку можуть бути навчальні технології, оригінальні виховні ідеї, форми та методи виховання, нестандартні підходи в управлінні. **Побічним продуктом** інновацій як процесу творчої діяльності є зростання педагогічної майстерності вчителя і керівника, рівня його культури, мислення, світогляду. Тобто творчий пошук веде до розвитку цілісної системи особистості педагога. Творчий пошук також суттєво впливає й на особистість учня. Учні більш цінують учителів, які запроваджують інновації, на таких уроках вони працюють активніше, в них пробуджується бажання випробувати й власні можливості в інноваційній діяльності.

В інноваційному закладі освіти триває інтенсивне переосмислення цінностей, долаються стереотипи педагогічного мислення, здійснюють глибинні системні перетворення, що стосуються всіх аспектів реформування освітнього процесу. Такі заклади, в яких педагогічний та учнівський колективи експериментують, апробують, впроваджують нові педагогічні ідеї, теорії, технології, можна вважати інноваційними.

Інноваційна освітня діяльність здійснюється на *всеукраїнському, регіональному рівнях та на рівні окремого закладу освіти*. Рівень інноваційної освітньої діяльності визначається її змістом (розробка, розповсюдження чи застосування інновації), а також масштабністю змін, що вноситимуться у систему освіти внаслідок застосування запропонованої інновації.

Інноваційна освітня діяльність всеукраїнського рівня передбачає апробацію інновацій та експериментальну перевірку продуктивності й можливості застосування у систему освіти:

- освітніх дидактичних систем;
- державних стандартів освіти, базового компонента змісту дошкільної освіти, інваріантної складової змісту загальної середньої освіти, змісту професійно-технічної освіти, нормативної частини змісту вищої, післядипломної освіти.

Інноваційна освітня діяльність регіонального рівня може здійснюватися у системі освіти області й передбачає:

- апробацію інновацій, розроблених у ході експериментів регіонального рівня;
- експериментальну перевірку продуктивності й можливості застосування інновацій.

Інноваційна освітня діяльність на рівні окремого закладу освіти передбачає:

- застосування інновацій;
- експериментальну перевірку продуктивності й можливості застосування інновацій .

З інноваційною ініціативою може виступити фізична або юридична особа (особи), що виявляє намір удосконалити або оновити освітню практику, експериментально перевірити продуктивність і можливість застосування нових ідей та підходів у системі освіти.

Заявка на проведення експерименту всеукраїнського рівня подається до Міністерства освіти і науки України. Заявка на проведення експерименту регіонального рівня подається до управління освіти і науки обласної державної адміністрації.

На підставі висновків експертизи заявки відповідний орган управління освітою видає наказ про організацію та проведення експерименту всеукраїнського або регіонального рівня (за потреби – спільний з іншими органами державної виконавчої влади). Цим наказом додається дозвіл на проведення експерименту, затверджується програма дослідно-експериментальної роботи і кошторис експерименту, надається статус закладам дошкільної освіти, закладам освіти, а також устанавлюються:

- база проведення експерименту;
- юридичні та фізичні особи, що забезпечуватимуть експеримент;
- обсяги та джерела фінансування експерименту;
- особи, відповідальні за проведення і результати експерименту, їх повноваження щодо контролю за ходом дослідно-експериментальної роботи;
- порядок звітування про хід і результати експерименту .

Види освітніх інновацій

Такі, що створені давно, рекомендовані Міністерством, але в даному закладі не запроваджувалися	Такі, які щойно створені, пройшли апробацію і рекомендовані Міністерством	Такі, які щойно створені (експеримент завершився) і проходять апробацію	Такі, що знаходяться у стадії розробки в експериментальному режимі
Можна використовувати в будь-якому закладі	Можна використовувати в будь-якому закладі	Можна використовувати в експериментальних навчальних закладах	Можна використовувати в експериментальних навчальних закладах

Групи освітніх інновацій

Педагогічні інновації у:	Організаційні інновації
---------------------------------	--------------------------------

			у:	
<i>змісті навчання і виховання</i>	<i>формах і методах навчання і виховання</i>	<i>і технологіях навчання і виховання</i>	<i>змісті, і формах, методах управління</i>	<i>структурі та технологіях управління</i>
<ul style="list-style-type: none"> · державні стандарти освіти; · сучасні концепції виховання; · авторські навчальні плани, програми, підручники; · нова система оцінювання навчальних досягнень учнів тощо 	<ul style="list-style-type: none"> · діалогові; · активні; · інтерактивні; · дистанційні форми навчання, методи виховання тощо 	<ul style="list-style-type: none"> · розвиваючі; модульно-розвиваючі; · диференційовані; · комп'ютерні; · телекомунікаційні; · індивідуально орієнтовані; · алгоритмізовані; · проєктні; · рейтингові технології тощо 	<ul style="list-style-type: none"> · модернізовані управлінські функції; · державно-громадські форми управління; · економічні методи управління тощо 	<ul style="list-style-type: none"> гімназії, ліцеї, коледжі, колегіуми, навчально-виховні комплекси

Умови здійснення інноваційної освітньої діяльності:

- дотримання майнових і немайнових прав фізичних та юридичних осіб, які ведуть інноваційну освітню діяльність, учасників освітнього процесу, збереження їх життя і здоров'я;
- дотримання фізичними та юридичними особами, які ведуть інноваційну освітню діяльність, своїх майнових і немайнових зобов'язань, вимог державних стандартів освіти;
- керованість інноваційної освітньої діяльності;
- готовність керівників та працівників закладів дошкільної освіти, закладів освіти, органів управління освітою до інноваційної освітньої діяльності;
- економія ресурсів, потрібних для здобуття освіти, здійснення освітньої діяльності та управління освітою.

Чинники впливу на інноваційний процес:

- зовнішнє середовище закладу (система освіти країни і регіону, її реформування, соціально-економічна ситуація, сусідні заклади, батьки учнів тощо);
- кадровий склад закладу, учні їхні мотиви, цінності;
- особливості змісту освіти в закладі;
- культура закладу;
- система громадського самоврядування закладу.

Впровадження інновації в закладі залежить від усіх учасників освітнього процесу .

Основні принципи планування інноваційної освітньої діяльності закладу освіти:

- інноваційність,
- науковість,
- об'єктивність,
- послідовність,
- реальність,
- поєднання колективного та індивідуального.

Принцип інноваційності передбачає істотну зміну завдань управлінської діяльності керівника, мети, змісту, форм та методів його роботи.

Зокрема,

- - метою управління закладом вважається постійне оновлення освітнього процесу, що дає позитивні результати,
- - змістом – виконання керівником модернізованих управлінських функцій: прогнозування, політико-дипломатичної, консультативної, менеджерської, представницької, запровадження нових форм і методів управління, колективних і колегіальних форм управління; техніко-технологічних та економічних методів управління тощо.

Реалізуючи принцип інноваційності, керівник закладу спільно з учасниками освітнього процесу вносить постійні зміни до його діяльності й тим самим покращує її результати .

Планування стратегії розвитку закладу освіти – це своєрідний пошук відповіді на чотири основні питання:

1. Яким є сьогодні заклад, його сильні й слабкі сторони?
2. Яким хотілося б бачити заклад в майбутньому?
3. Чи можна реалізувати поставлену мету і які можуть бути перешкоди?
4. Що необхідно зробити і в якій послідовності, аби досягти мети?

Етапи програми розвитку закладу:

1. Проблемний аналіз стану закладу.
2. Формування концепції майбутнього закладу.
3. Розробка стратегії, основних напрямків і завдань переходу до нового закладу.
4. Формування мети першого етапу побудови нового закладу.
5. Формування плану дій.
6. Експертиза програми.

Аналіз стану закладу покликаний визначити вихідну (початкову) базу для розробки шляхів його розвитку. Він повинен виділити сильні та слабкі сторони закладу і дати відповідь на питання: «що необхідно змінити, щоб в майбутньому заклад міг відповідати вимогам, які будуть до нього висуватись?»

Основні стратегії розвитку закладів:

1. Стратегія локальних змін, яка передбачає паралельне покращення, раціоналізацію, оновлених окремих напрямків, життя закладів.

2. Стратегія модульних змін, яка передбачає здійснення декількох комплексних нововведень, які не пов'язані між собою.

3. Стратегія системних змін передбачає повну реконструкцію закладу, торкається всіх компонентів діяльності (мети, змісту, організації, технології тощо), всіх структур, зв'язків, ланок.

Алгоритм педагогічного аналізу.

1. Збір інформації про стан діяльності

2.1. Визначення основних досягнень та їх аналітичне обґрунтування.

2.2. Визначення основних недоліків та їх аналітичне обґрунтування

3.1. Визначення напрямів перспективного розвитку.

3.2. Визначення заходів щодо усунення недоліків.

4. Узагальнення завдань та визначення пріоритетних напрямків розвитку закладу освіти.

5. Проектування бажаних результатів.

Головним завданням інноваційного навчального закладу є розвиток творчої особистості як вчителя, так і учня, створення умов для повноцінного фізичного, інтелектуального та духовного розвитку всіх учасників освітнього процесу через подолання усталених стереотипів, застарілих підходів.